

Chronologische lijst van disposities van de orgelmakers Smits (tabel 1)

Frans Jaspers

versie 20210926

In deze lijst staan alle disposities die bekend zijn van de orgelmakers Smits, zowel van gerealiseerde orgels als van niet-gerealiseerde ontwerpen, zowel uit offertes en berekeningen, afkomstig uit het bedrijfsarchief van Smits of uit andere bronnen. Vermeld zijn: jaar, maand, plaatsnaam, kerkgebouw, status, bron. De datering van de teksten (dus niet van de uitvoering van werkzaamheden of zo) is ook binnen elk jaar chronologisch aangehouden, voor zover exacte gegevens hierover beschikbaar zijn.

De volgende afkortingen zijn gebruikt:

- *no* bij status betekent: nieuw orgel
- *v* betekent: vernieuwing
- *SA* bij bronnen betekent: Smits-archief, soms met inventarisnummer (na een B)
- *BS* hierbij verwijst naar Jan Boogaarts, *De orgelmakers Smits te Reek (bij Grave)*, Zutphen, 2017, met de pagina('s) waarop de bewuste dispositie te vinden is
- *Br* staat voor George H. Broekhuizen, *Orgelbeschrijvingen*, Amsterdam 1986, met de nummering van Broekhuizen
- *PA* staat voor Parochie-archief, waarbij het cijfer verwijst naar de bladzijde in het boek van Boogaarts.

Het Smits-archief ligt ten dele in de bibliotheek van Universiteit Utrecht, Bijzondere Collecties, ten dele bij Boogaarts thuis. De inventaris is te vinden in het boek van Boogaarts, 613-634. Bij de bronnen wordt eenmaal verwezen naar een artikel van Jan Jongepier in *Het Orgel*. Verder wordt eenmaal verwezen naar Frans Jaspers, *Repertorium van orgels en orgelmakers in Noord-Brabant tot omstreeks 1900*, 's-Hertogenbosch, 1983.

Er zijn geregeld kleine verschillen tussen disposities die Smits zelf heeft genoteerd van door hemzelf gebouwde orgels, de disposities bij Broekhuizen en die van de feitelijk bewaarde instrumenten. In een andere tekst heb ik uiteengezet dat Frans Smits waarschijnlijk in het voorjaar van 1852 zelf 41 disposities heeft opgestuurd naar Broekhuizen, maar dat hij dat om een of andere reden slordig heeft gedaan, zodat de meeste beschrijvingen niet helemaal correct zijn (zie mijn artikel hierover op de website van de Brabantse Orgelfederatie, onder Smits). Zodoende heb ik de disposities van Broekhuizen alleen overgenomen als dat de enige bron voor een bepaald orgel is.

De volledige disposities zijn ook in zes tabellen samengebracht, waarin alle registers met afkortingen zijn opgenomen. Zie de website van de Brabantse Orgelfederatie. De speelhulpen zijn in een afzonderlijk overzicht bij elkaar gezet.

Jaar	maand	plaats	kerk	status	bron
<i>Disposities Klaas Smits</i>					
1821		Sint-Hubert	St.-Hubertus	opgave v	Br H 152
1822	april	Reek	St.-Antonius Abt	contract no	PA, BS 527-528
1823		Ewijk	St.-Jan de Doper	opgave v	Br E 39
ca 1825		geen bestemming		ontwerp	SA Bxx7a
1825		Mill	St.-Willibrordus	notitie no	SA, BS 495
1826		Dreumel	St.-Barbara	opgave no	Br D 68
1827		Cuijk	St.-Martinus	opgave v	Br C 7
1828		Bokhoven	St.-Antonius	opgave v	SA, BS 389
1828		Panningen	Kapel Helden O.L.Vrouw	opgave no	Br P 22

Disposities Frans Smits I

1833		Bergharen	St.-Anna	opgave no	Br B 101
	aug.	Gemert	St.-Jan Onthoofding	notitie no	SA, BS 444
1835	mei	Sint-Michielsgestel	St.-Michael	notitie no	SA, BS 550
		Overloon	St.-Theobaldus	2 notities no	SA, BS 523 en 239
1836		Den Dungen	St.-Jacobus de Meerdere	oplevering no	SA, BS 419
1837		Raamsdonk	St.-Bavo	notitie no	SA, BS 525
1838		Deurne	St.-Willibrordus	tekening no	SA, BS 422-3
1839		Drunen	St.-Lambertus	opgave no	Br D 69
		St.-Oedenrode	St.-Martinus	opgave en oplevering no	SA, BS 552-3
1840	januari	Baexem	St.-Jan de Doper	notitie no	SA, BS 110
		Beugen	O.L.Vrouw ten Hemelopn.	Notitie no	SA, BS 388-9
		Sint-Huibrechts-Lille	St. Monulphus	notitie v	SA, BS 546
		Boxtel	St.-Petrus	2 ontwerpen no	SA, BS 393-394
	oktober	Veghel	St.-Lambertus	ontwerp en contract no	SA, BS 578-9
		Winssen	St.-Antonius van Padua	oplevering no	SA, BS 596
1841		Grave	St.-Elisabeth	offerte no	SA, BS 448-9
± 1841		Escharen	St.-Lambertus	opgave v	Br E 48
1842	begin	Boxtel	St.-Petrus	oplevering no	SA, BS 396
	mei	Druten	H.H. Ewalden	oplevering en opgave no	SA, BS 426 en Br D 84
	oktober	Veghel	St.-Lambertus	oplevering no	Br V 41
1843	voorjaar	voor eigen gebruik Smits		14 ontwerpen no	SA, BS 635-646
1843	juni	's-Hertogenbosch	St.-Pieter	contract no	SA, BS 474-5
	eind	Grave	St.-Elisabeth	notitie en oplevering no	SA, BS 449-452
1844		Boven-Leeuwen	St.-Willibrordus	2 ontwerpen en oplevering no	SA, BS 391-2; Br L 58
1845		Neerloon	St.-Victor	opgave no	Br N 47
		Uden	St.-Petrus	oplevering v	SA, BS 576
1846	maart	Gassel	St.-Jan de Doper	offerte no	SA, BS 441
		Demmen	St.-Willibrordus	oplevering no	SA, BS 418
1847		Tilburg	Zusters van Liefde	opgave no	Br T 14
		's-Hertogenbosch	St.-Pieter	oplevering no	PA, BS 476-7
1848	maart	Roermond	Grootseminarie	offerte no	SA, BS 532
		Oijen	St.-Servatius	oplevering no	SA, BS 511
1848		Schijndel	Zusters van Liefde	opgave no	Br S 66
1849	medio	Moergestel	St.-Jans Onthoofding	ontwerp no	SA, BS 498
	juni	Alphen	St.-Lambertus	opgave no	SA, BS 343
	juni	Dreumel	St.-Barbara	offerte v	SA, BS 424
		St.-Michielsgestel	St. Michael	bouw positief	SA, BS 550
1850	mei	Rosmalen	St.-Lambertus	2 ontwerpen en oplevering no	SA, BS 532-4
	juni	Schijndel	St.-Servatius	ontwerp no	SA, BS 539-541
		Groot-Linden	St.-Lambertus	opgave no	SA, BS 454
	nov.	Afferden	St.-Victor en Gezellen	contract no	SA, BS 342-3
1851	januari	Moergestel	St.-Jans Onthoofding	oplevering	Br M 73
		Grave	Zusters van Liefde	opgave no	Br G 54
		Eindhoven	Zusters van Liefde	opgave no	Br E 29
	zomer	Aarle-Rixtel	H. Maria Presentatie	2 ontwerpen no	SA, BS 330-2
± 1851		Reek	St.-Antonius Abt	opgave v	Br R 58
1852	januari	Aarle-Rixtel	H. Maria Presentatie	4 ontwerpen no	SA, BS 332-4
		Malden	St.-Antonius Abt	oplevering no	SA, BS 490
	mei	Velp	St.-Vincentius	3 ontwerpen no	SA, BS 584-5
		Utrecht	St.-Dominicus	offerte v	SA, BS 577
		Schijndel	St.-Servatius	oplevering no	SA, BS 542-3
	dec.	Aarle-Rixtel	H. Maria Presentatie	contract no	SA, BS 334-5
1853	januari	Culemborg	St.-Barbara	offerte v	SA, BS 416
		Wanroij	St.-Cornelius	oplevering v	SA, BS 596
		Utrecht	St.-Dominicus	oplevering no	SA, BS 577
		Sint-Anthonis	St.-Antonius Abt	offerte no	SA, BS 545
1854	april	Beers	St.-Lambertus	offerte en contract no	SA, BS 384-5
	Velp	St.-Vincentius		oplevering v	SA, BS 585-6

	aug.	Dussen	H. Maria Geboorte	contract no	SA, BS 427-8
	sept.	Borkel en Schaft	St.-Servatius	contract no	SA, BS 390
	dec.	Milheeze	St.-Willibrordus	offerte no	SA, BS 493
1855	april	Beers	St. Lambertus	oplevering no	SA, BS 385
	voorjaar	Balgoij	St.-Jan de Doper	offerte no	SA, BS 372-3
	juni	Nistelrode	St.-Lambertus	ontwerp en offerte no	SA, BS 507-508
	nov.	Milheeze	St.-Willibrordus	contract no	SA, BS 493-494
		Someren	St.-Lambertus	2 ontwerpen no	SA, BS 558-559
1856		Someren	St.-Lambertus	offerte no	SA, BS 559-560
		Hilversum	St.-Vitus	offerte no	SA, BS 477-8
1857	medio	Overlangel	St.-Antonius Abt	offerte en ontwerp no	SA, BS 521-2
	juli	Beek en Donk	H. Michael	3 ontwerpen no	SA, BS 381-4
	nov.	Hamersveld (Leusden)	St.-Jozef	ontwerp no	SA, BS 485-6
1858		Helmond	Zusters van Liefde	oplevering no	SA, BS 461
	aug.	Wageningen	St.-Jan de Doper	offerte v	SA, BS 593-4
	okt.	Uden	St.-Petrus	ontwerp v	SA, BS 576
	onbekend			2 ontwerpen	SA Bxx84ab
1859	juni	Wamel	St.-Victor en Gez.	offerte no	SA, BS 594
	juli	Zeist	St.-Jozef	3 ontwerpen no	SA, BS 602-3
	dec.	Amsterdam	St.-Willibrordus b.d.V.	ontwerp no	SA, BS 344-5
± 1859		Strijp	St.-Trudo	bouw no	SA, BS 435
1860	januari	Batavia	H. Maria ten Hemelopn.	ontwerp no	SA, BS 374-5
	maart	's-Hertogenbosch	St.-Jan	offerte v	SA, BS 470-4
		Huissen	Domincanen klooster	ontwerp no	SA, BS 480
	aug.	Berlicum	St.-Petrus	2 ontwerpen	SA, BS 386-7
	okt.	Helmond	St.-Lambertus	offerte v	SA, BS 461-4
1861	mei	Helmond	St.-Lambertus	offerte v	SA, BS 464-5
		Huissen	Dominicanen klooster	offerte no	SA, BS 481-2
		Amsterdam	St.-Willibrordus	ontwerp no	SA, BS 349-350
1862	februari	Haaren	Grootseminarie	offerte no	SA, BS 455
	juni	Amsterdam	St.-Willibrordus	offerte no	SA, BS 352-3
		Dennenburg	H. Michael	offerte no	SA, BS 421-2
		Veghel	St.-Lambertus	voltooing Pedaal	SA, BS 580
	okt.	Helmond	St.-Lambertus	oplevering v	SA, BS 465
	nov.	Haaren	Grootseminarie	offerte no	SA, BS 455-6
1863	okt.	Geesteren	St.-Pancratius	offerte no	SA, BS 440-1
1864	januari	Macharen	St.-Petrus Banden	offerte v	SA, BS 489
	mei	Sint-Oedenrode	Augustinessen klooster	oplevering no	SA, BS 551
	juli	Amsterdam	St.-Willibrordus	oplevering no	SA, BS 356
1865		Nieuwkuijk	St.-Jan Geboorte	oplevering no	SA, BS 503
		Ravenstein	St.-Lucia	ontwerp v	SA, BS 526
	sept.	Kekerdom	St.-Laurentius	oplevering v	SA, BS 483
	sept.	Soerabaja	O.L. Vrouw	ontwerp no	SA, BS 555
± 1865		Vierlingsbeek	St.-Laurentius	offerte v	SA, BS 587
1866	maart	Haaren	Grootseminarie	2 ontwerpen no	SA, BS 456-7
	voorjaar	Macharen	St.-Petrus Banden	oplevering v	SA, BS 490
	medio	Ravenstein	St.-Lucia	oplevering v	SA, BS 526-7
		Enter	St.-Antonius Abt	contract no	SA, BS 437
	najaar	Heesch	St.-Petrus Banden	offerte no	SA, BS 459-60
		Heesch	St.-Petrus Banden	offerte no	SA B2J5
	nov.	Soerabaja	O.L. Vrouw	ontwerp, 3 var. no	SA, BS 556-7
1867	april	Haaren	Grootseminarie	oplevering no	SA, BS 458
	mei	Someren	St.-Lambertus	offerte voltooiing	SA Bxx85
	juli	Besoyen	O.L. Vrouw	2 offertes no	SA, BS 388
	dec.	Soerabaya	O.L. Vrouw	offerte no	SA, BS 558
<i>Frans Smits II</i>					
1870	onbekend		(opgeslagen)	dispositie	Jongepier in <i>Het Orgel</i> 86/4 (1990), 145
1872	Leuth		St.-Remigius	offerte no	SA, BS 486

1876	februari	Heeswijk	St.-Willibrordus	oplevering no	SA, BS 460
	juli	Nieuwveen	St.-Nicolaas	oplevering no	SA, BS 504
1878		Batenburg	St.-Victor	offerte v	SA, BS 380
		De Kwakel	St.-Jans Geboorte	oplevering no	SA, BS 418
1879		Batenburg	St.-Victor	oplevering v	SA, BS 380
± 1879		onbekend		dispositie	SA Bxx64
1880		Nuenen	St.-Clemens	offerte no	SA, BS 508
1881		Amsterdam	St.-Willibrordus	contract + notitie	voltooiing SA, BS 364-5
1882		Nuenen	St.-Clemens	offerte no	SA, BS 508-9
1883		Mill	St.-Willibrordus	offerte v	SA Bxx82
1884	februari	Vlierden	St.-Willibrordus	2 offertes no	SA, BS 590-1
	juli	Mill	St.-Willibrordus	oplevering v	SA, BS 496
	zomer	Nibbixwoud	St.-Cunera	offerte no	SA, BS 501-2
1886		Nibbixwoud	St.-Cunera	contract no	SA, BS 502
1889	april	Tilburg	St.-Jozef	ontwerp no	SA, BS 568-9
	onbekend			ontwerp no	SA Bxx67ab
1890		Tilburg	St.-Jozef	2 offertes no	SA, BS 569-70
1891		Vlaardingen	St.-Jan de Doper	oplevering no	SA, BS 588
1892		Puiflijk	St.-Jan de Doper	oplevering no	SA, BS 524
1893	april	Geldrop	St.-Brigida	contract v	SA, BS 442-3
1894		Geldrop	St.-Brigida	oplevering v	SA, BS 443
		Zeeland	St.-Jacobus de M.	offerte en contract no	SA, BS 599-602

Gebroeders Smits

1896		's-Hertogenbosch	St.-Jan	2 ontwerpen v	SA Bxx90a-d
1898		Maashees	St.-Antonius Abt	oplevering no	SA, BS 488-9
1900		Son	Zusters van Liefde	oplevering no	SA, BS 561
1901		Mill	St.-Willibrordus	plaatsing pedaal	SA, BS 496
1902		Aarle-Rixtel	O.L. Vrouw Presentatie	offerte v	SA, BS 340
1903		Tilburg	St.-Dionysius 't Goirke	2 ontwerpen	SA Bxx73ab
	dec.	Tilburg	St.-Dionysius 't Goirke	offerte no	SA, BS 566
1904		Nijmegen	St.-Franciscus	offerte no	SA, BS 505-6
1905		Aarle-Rixtel	Zusters	offerte no	SA, BS 342
1907		Maasbommel	St.-Lambertus	offerte no	SA, BS 488
1908		Tilburg	St.-Antonius van Padua	oplevering v	PA (Jespers, Repertorium, 298)
1911		Den Dungen	St.-Jacobus de M.	oplevering no	SA, BS 421
1912		St.-Michielsgestel	Ruwenberg	oplevering no	SA, BS 548
1912		Uden	Birgitiessenklooster	oplevering no	SA, BS 575
1922		Strijp	St-Trudo	oplevering no	SA, BS 435